

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
International General Certificate of Secondary Education

FIRST LANGUAGE CZECH

0514/01

Paper 1 Reading

May/June 2008

2 hours

Additional Materials: Answer Booklet/Paper

READ THESE INSTRUCTIONS FIRST

If you have been given an Answer Booklet, follow the instructions on the front cover of the Booklet.

Write your Centre number, candidate number and name on all the work you hand in.

Write in dark blue or black pen.

Do not use staples, paper clips, highlighters, glue or correction fluid.

Answer **all** questions.

At the end of the examination, fasten all your work securely together.

The number of marks is given in brackets [] at the end of each question or part question.

ČTĚTE PROSÍM TYTO POKYNY

Pokud jste obdrželi materiál určený k odpovědím, dodržte pokyny napsané na přední straně tohoto zadání.

Na všechny listy s odpověďmi, které odevzdáte, napište číslo vašeho centra, vaše kandidátské číslo a vaše jméno.

Pište tmavě modrým nebo černým perem.

Nepoužívejte kancelářské svorky, sešivačku, zvýrazňovače, lepidlo a korektorské bělítko.

Odpovězte na **všechny** otázky.

Na konci zkoušky sepněte bezpečně všechny listy vaší práce.

Počet bodů je uveden v závorkách na konci každé otázky nebo podotázky.

This document consists of **5** printed pages and **3** blank pages.

Přečtěte si následující úryvek z povídky Kraken z knihy Ludvíka Součka Bratři černé planety. Úryvek začíná ve chvíli, kdy je posádka lodi napadena sépiemi.

Zodpovězte otázky pod textem.

20 bodů můžete získat za správnost odpovědí, 5 bodů za jejich jazykovou přesnost a výstižnost.

TEXT 1

Ludvík Souček, Bratři černé planety, povídka Kraken.

„Je tu jakási možnost, pane kapitáne,“ odpověděl po chvíli Tawasaki, jemuž se tak třásly nohy, že si musel sednout na kozlici přední čnělky. „Mám – mám ještě další, dokonce účinnější preparát –“

„Chcete sem snad přilákat ještě víc sépií?“

„Ne-vlastně ano. Feromony, které mám v zavazadle, jsou vázány na jistou látku, která je těžší než voda. Nemám prakticky vyzkoušeno, co se stane. Ale možná, že za nimi půjdou sépie zpátky do hlubin.“

„Nebo naopak přilákáte další!“

„I to je možné. Ale v každém případě můžeme vhodit nádobu s feromony daleko od lodi, na volné moře. Musíme doufat, pane kapitáne, že se sépie stáhnou na tuto stranu.“

Kapitán vypadal, jako kdyby se chtěl rozesmát.

„Musíme doufat... To bylo neobyčejně řečeno, pane Tawasaki! Škoda že už pan Truck a osm námořníků doufat nemohou.“

O chudákovi Bobovi, který chrčel dva kroky od nás, bílou košili důstojnické uniformy potřísněnou krvavou pěnou, se ani slůvkem nezmínil.

„Připravte oba malé čluny ke spuštění! V prvním bude kormidelník s Kanaky, ve druhém já, doktor Tawasaki a tři zbylí námořníci. Pana Guerina vezme na palubu první člun. Spuštění proveďte přesně na můj rozkaz – a pak, muži, veslujte o život rovnou ke břehu! Čluny si nebudou vzájemně pomáhat. Jestliže jeden bude těmi bestii napaden, druhý ho tak jako tak nevyprostí. Kormidelníku, dohlédněte, aby každý veslař měl sekeru nebo alespoň tesák. A teď s pomocí boží, Tawasaki, vhodte ten svůj ďábelský lektvar do moře!“

Doktor Tawasaki otevřel příruční kufřík a vytáhl skleněnou láhev s plechovým uzávěrem, z jakých jsem před několika měsíci dostával v manilské nemocnici infuze do žíly. Láhev se zatřpytila v paprscích slunce, které už pomalu klesalo do moře, a zapadla asi čtyřicet metrů od vraku do vln.

Kapitán si utřel čelo barevným šátkem ze zadní kapsy kalhot, Kanakové připravovali první člun ke spuštění a sháněli po palubě sekery. Bylo nepřírozené, mrtvé ticho. Občas trup zaskřípal, jak jej příliv zdvihal z korálového lože.

„Kde jsou sépie?“ zeptal se po chvíli kapitán.

„Nevidím je,“ řekli jsme současně s doktorem Tawasakim. Bílé nezřetelné skvrny zmizely. Snad se přestěhovaly na druhou stranu vraku, kde jsme je nemohli v záři zapadajícího slunce vidět.

„Jak hluboko jsou teď – vaše jedy, Tawasaki?“ obrátil se kapitán na vědce, který se za poslední hodinu ještě více scvrkl a zešedl.

5

10

15

20

25

30

35

„Podle mých výpočtů klesají rychlostí asi tři metry za vteřinu. To znamená, že by tě mohly být asi tak pět set až tisíc metrů pod hladinou.“

„A sépie s nimi – doufejme!“ poznamenal suše kapitán. „Nuže, muži, do člunů a čekejte na můj rozkaz. Spustíme oba čluny zároveň, tak snad se alespoň jednomu podaří uniknout.“

Za několik okamžiků jsme byli ve člunech. Kanakové mlčeli jako zařezaní a byli pod snědou kůží Polynésanů pobledlí. Bob Guerin ležel mezi lavičkami a znovu omdlel. Zůstal jsem u kormidla, druhou loďku vedl sám kapitán.

„Spustte čluny!“

45

Jeden z Kanaků přeřal lano u společné vaznice a oba čluny klesly na hladinu. Chlapi veslovali jako mořští bohové. Nádherné svaly se napínaly, slyšel jsem sípavý dech. Náš člun získal po prvních tempech několik metrů náskok. Ve chvílce jsme už byli na poloviční cestě mezi vrakem a pobřežím. Myslím, že se na mne doktor Tawasaki z druhého člunu vítězoslavně usmíval, aby naznačil, že je všechno v pořádku. Za minutu nebo za dvě se budeme brodit teplým, vyhrátým pískem mezi kokosovými palmami.

50

Vtom se před přídíl našeho člunu vyvalila mohutná vlna a za ní se objevil vír osmi bradavičnatých ramen. Člun narazil plnou silou na sépii, stlačil ji setrvačností pod sebe a sklouzl po slizkém trupu stranou. Přitom nabral asi do čtvrtiny vody. Kanakové, obrácení zády ke směru jízdy, neočekávali náraz a byli sraženi na dno. Když sépie na okamžik zmizela, přehoupli se jako jeden muž přes okraj a vrhli se do moře, aby doplávali ke břehu, vzdálenému sotva sto metrů. Byli to praví rybí lidé Polynésie a spoléhali se asi na své umění.

55

Nedopluli. Člun se bezmocně točil dokolečka, jak jím pohazovaly vlny.

Půl provazce od nás se houpal druhý člun, převrácený. Kapitán a doktor Tawasaki už taky zmizeli, bylo po všem.

60

- 1 (a) Spočítejte, minimálně kolik mužů nasedlo do obou záchranných člunů. [2]
- (b) Jak se jmenoval celým jménem (křestním i příjmením) muž, který byl na člun naložen zraněný. [2]
- (c) Na základě poznatků z příběhu napište dva důvody, proč podle vás museli muži opustit loď a nasednout do záchranných člunů. [4]
- (d) Vlastními slovy shrňte a popište princip taktiky, kterou námořníci zvolili, aby odlákali sépie od lodi. [4]
- (e) Vysvětlete, proč autor nazývá láhev s feromony „dábelským lektvarem“ (řádek 23). [2]
- (f) Vysvětlete důvody, proč autor označil Polynésany „rybími lidmi“ (řádek 57). [1]
- (g) V textu vyhledejte dvě pasáže (slova, slovní spojení, věty), kterými autor evokuje atmosféru na palubě. Citujte a napište, jaký dojem mají podle vás vyvolat u čtenáře. [5]

[20 + 5 = 25]

Přečtěte si úryvek z kapitoly Chobotnice z knihy J. Vernea Dvacet tisíc mil pod mořem. Klíčové slovo je příběh kapitána Nema a jeho posádky pozorující podmořský svět z ponorky Nautilus.

Zodpovězte otázku pod textem. Celkem můžete získat 25 bodů (15 za správnost odpovědí, 10 za jazykové ztvárnění, a to takto: 5 bodů za styl a kompozici, 5 bodů za gramatickou přesnost.)

TEXT 2

Jules Verne, Dvacet tisíc mil pod mořem, kapitola Chobotnice (úryvek).

Bylo asi jedenáct hodin, když mě Ned Land upozornil na podivné hemžení ve velkých řasách.

„Tady jsou skutečně jedinečné skrýše pro chobotnice,“ řekl jsem. „Nedivil bych se, kdybychom tu některé z těch příšer spatřili.“

„Cože?“ zvolal Conseil. „Obyčejné chobotnice z třídy hlavonožců, z řádu desetiramenatců a z podřádu sépií?“ 5

„Ne,“ řekl jsem, „myslím obrovské chobotnice. Ale přítel Ned se asi mýlil, protože nevidím nic.“

„To je škoda,“ odpověděl Conseil. „Chtěl bych vidět tvář v tvář jednu z chobotnic, o kterých jsem už slyšel a které mohou stáhnout celou loď do hlubinných propastí. Těmto tvorům se říká krakeni...“ 10

„Žvást!“ řekl posměšně Kanad'an.

„Krakeni,“ opakoval Consoil. „Vždyť jsme uvěřili i v narvala pana profesora.“

„A mýlili jsme se, Conseili.“

„To je pravda, ovšem je možné, že jiní lidé v něj ještě věří.“ 15

„Je to pravděpodobné,“ řekl jsem Conseilovi, „ale já sám jsem rozhodnut připustit existenci těchto netvorů teprve ve chvíli, kdy je budu vlastní rukou pitvat.“

Vyhlédl jsem ven a nemohl jsem se ubránit záchvěvu odporu. Před mýma očima se zmítal strašný netvor, jakoby vystřižený z legend o přírodních netvorech.

Byla to chobotnice obrovských rozměrů, osm metrů dlouhá. Plula pozpátku nesmírnou rychlostí stejným směrem jako Nautilus. Dívala se na nás svýma obrovskými strnulýma očima zelenavé barvy. Jejich osm ramen, či spíše nohou, vyrůstalo jí z hlavy, což dalo těmto zvířatům název hlavonožci. Ramena byla dvakrát tak dlouhá jako tělo a kroutila se jako vlasy Fúrií. 20

Náhoda nás tedy svedla s chobotnicí a já nechtěl ztratit příležitost k pečlivému studiu této ukázky hlavonožců. Přemohl jsem hrůzu z jejího pohledu, vzal jsem tužku a počal jsem si chobotnici kreslit. 25

Před pravým oknem se objevily další chobotnice. Napočítal jsem jich sedm. Doprovázely Nautilus a já slyšel skřípot jejich zobáků na ocelovém trupu. Moře nám opravdu posloužilo podle našeho přání. 30

Šel jsem ke kapitánovi.

„Zajímavá sbírka chobotnic,“ řekl jsem mu lehkým tónem, jakým by mluvil milovník přírody před sklem akvária.

„Opravdu, pane přírodovědče,“ odpověděl mi. „A teď se s nimi setkáváme tělo proti tělu. Šroub se zastavil. Myslím, že se mezi lopatky dostaly rohovité čelisti jedné z chobotnic. A to nám brání v další plavbě.“ 35

„A co budete dělat?“

„Vystoupím na hladinu a tu havěť pobiji.“

„To nebude snadná práce.“

„Pustím se do nich sekerami.“ 40

„A harpunou, pane kapitáne,“ řekl Kanad'an, „neodmítnete-li mou pomoc,“

„Půjdeme s vámi,“ řekl jsem a šel za kapitánem Nemem k hlavnímu schodišti.

Tam už bylo k útoku připraveno deset námořníků s útočnými sekerami. Já a Conseil jsem si vzali také každý jednu. Ned Land se chopil harpuny.

Nautilus se vynořil na hladinu. Jeden z námořníků uvolnil z nejvyššího schodu šrouby palubního příklopu. Ale sotva byly matice uvolněny, příklop se s nesmírnou prudkostí otevřel, stržen zřejmě přísavkami na chapadle chobotnice.

Zároveň jedno z dlouhých ramen vklouzlo otvorem jako had. Nad ním se zmítalo dvacet dalších.

Kapitán Nemo jediným mávnutím sekery strašné chapadlo usekl. To za stálého svíjení sklouzlo po schodech dolů. 50

Ve chvíli, kdy jsme se tlačili jeden na druhého, abychom se dostali na plošinu, svíjela se nad námi ve vzduchu další dvě chapadla, která napadla námořníka stojícího před kapitánem Nemem a s neodolatelnou silou ho odnesla.

Nešťastník byl ztracen. 55

Bojovali jsme zuřivě s netvory, kteří šplhali po bocích Nautilu.

Boj trval čtvrt hodiny. Přemožené nestvůry konečně vyklidily pole a zmizely pod vodou.

- 2 (a) Přečtěte si Text 1 a Text 2, srovnejte je a napište, v čem se shodoval a v čem se lišil vztah a přístup obou posádek k chobotnicím a jejich souboj s nimi. [120–150 slov] [9]
- (b) Dále vystihněte shody a odlišnosti popisu chobotnic v obou textech. [80–100 slov] [6]

[15 + 10 = 25]

Copyright Acknowledgements:

Text 1 © Ludvík Souček; *Bratři černé planety*; Albatros; 1969.

Permission to reproduce items where third-party owned material protected by copyright is included has been sought and cleared where possible. Every reasonable effort has been made by the publisher (UCLES) to trace copyright holders, but if any items requiring clearance have unwittingly been included, the publisher will be pleased to make amends at the earliest possible opportunity.

University of Cambridge International Examinations is part of the Cambridge Assessment Group. Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES) which is itself a department of the University of Cambridge.